

महिला सशक्तिकरणले सामाजिक, आर्थिक तथा शैक्षिक क्षेत्रमा पारेको
प्रभावको : एक अध्ययन, छथर गाँउपालिका, तेह्रथुम

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, शिक्षाशास्त्र केन्द्रीय विभाग, अर्थशास्त्र शिक्षा विभाग,
स्नातकोत्तर तह (एम.एड) चौथो सेमेस्टरको आंशिक
आवश्यकता परिपूर्तिको लागि प्रस्तुत

शोध पत्र

प्रस्तुतकर्ता

पवित्रा लिम्बू

स्नातकोत्तर तह (एम. एड.) चौथो सेमेष्टर

क्याम्पस दर्ता नं. : २५१

परीक्षा क्रमाङ्क : ७२२८२३४

त्रि.वि. दर्ता नं. : ९-२-९-२७३-२०११

शिक्षाशास्त्र केन्द्रीयविभाग

अर्थशास्त्र शिक्षा विभाग

त्रिभुवन विश्वविद्यालय

कीर्तिपूर, काठमाडौं

जेष्ठ, २०७६

कृतज्ञताज्ञापन (ACKNOWLEDGMENTS)

त्रिभुवन विश्वविद्यालय शिक्षाशास्त्र केन्द्रिय विभाग, अर्थशास्त्र शिक्षा विभाग, स्नातकोत्तर तह (एम.एड) चौथो समेस्टरको आंशिक आवश्यकता परिपूर्ति गर्नको लागि “महिला सशक्तिकरणले सामाजिक, आर्थिक तथा शैक्षिक क्षेत्रमा पारेको प्रभावको एक अध्ययन : छथर गाँउपालिका तेह्रथुम ”शीर्षक भएको शोधपत्र प्रस्तुत गरेको छु । सर्वप्रथम शोधपत्र प्रस्तावना स्वीकृत गरि शोधपत्र लेख्ने सुअवसर प्रदान गरि सार्थक र उपलब्धिमुलक बनाउन शोधपत्र प्रस्तावना देखि शोधपत्रको अन्त्यसम्म निरन्तररूपमा सहज र सरल ढङ्गबाट अमूल्य सल्लाह, सभावाव र कुसल निर्देशन दिई सद्भावपूर्ण सहयोग गर्नुहुने आदरणिय गुरु अर्थशास्त्र शिक्षा विभागका विभागिय प्रमुख तथा शोध निर्देशक प्रा.डा.सूर्य बहादुर थापा ज्यू प्रति सदा कृतज्ञ छु ।

साथै विभागका गुरुहरु प्रा.डा.विनयकुमार कुसियत, सह-प्रा.विष्णु ब.लुइटेल, उप-प्रा.पद्मा कोइराला, उप-प्रा.मीनराज पौडेल, आ.सि.जगदिशमूर्ति कोइराला साथै कर्मचारि नारायण भट्टराई प्रति सदैव आभारी छु । यस शोधपत्रले यो क्षेत्र संग सम्बन्धित विषयमा जानकारी लिन इच्छुक व्यक्ति, अनुसन्धानकर्ता एवं नीति निर्माताहरुलाई सहयोग पुग्नेछ भन्ने आशा लिएको छु ।

यस अध्ययनलाई पुर्णता दिनको लागि सहयोग गर्ने भाई सुवास पारघरि, साथै अध्ययन क्षेत्रका सम्पूर्ण महिला, शिक्षक, स्वायंम सेविका, कर्मचारी, समाजसेवि, बुद्धिजिवी, राजनीतिज्ञ, गृहिणि महिला लगायत सम्पूर्ण सहयोगि र सहभागिहरु प्रति आभारी छु ।

अनेक समस्याका बाबजुद मेरो पढाईलाई निरन्तरता दिन सदैव हौसला, प्रेरणा र मार्गदर्शन प्रदान गर्नुहुने पुजनिय आमा पृथिमाया लिम्बू, बुबा पूर्णबहादुर लिम्बू, श्रीमान टंक शेर्मा, भाईहरु सम्पन्न लिम्बू, डिल्लीराम लिम्बू, बहिनी होमिला लिम्बू, र सहयोगी साथिहरुमा सुनकुमारी जिमी, सिर्जना लिम्बू, सुदेश राई, भुपेन्द्रप्रसाद खड्का लगायत सम्पूर्ण साथिहरु प्रति कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु ।

पवित्रा लिम्बू

सारसंक्षेप (ABSTRACT)

महिला सशक्तिकरणले सामाजिक, आर्थिक तथा शैक्षिक क्षेत्रमा पारेको प्रभावको : एक अध्ययन, छथर गाउँपालिका, तेह्रथुम जिल्ला एक शीर्षकमा गरिएको अध्ययनमा महिलाहरूको सामाजिक अवस्थाको पहिचान गर्नु, महिला सशक्तिकरणले उनिहरूको आर्थिक तथा शैक्षिक क्षेत्रमा पारेको प्रभावको विश्लेषण गर्नु यस अध्ययनका उद्देश्यहरू रहेका छन् ।

यस शोधपत्र अध्ययनको उद्देश्यहरू पुरा गर्न गुणात्मक र परिमाणात्मक विधिबाट वर्णनात्मक र विश्लेषणात्मक साथै सर्वे ढाँचाको माध्यमबाट प्राथमिक र द्वितीय श्रोतबाट प्राप्त तथ्याङ्कहरूलाई तालिका, पाइ चार्टको प्रयोग गरि विश्लेषण गरिएको छ । अध्ययन क्षेत्रका घरधुरिलाई यस अध्ययनको जनसंख्या मानिएको छ । जनसंख्याबाट उद्देश्यमूलक नमूना छनोट विधिको प्रयोग गरि महिलाहरूको आर्थिक रूपमा सशक्त, शैक्षिक रूपमा सशक्त र सामाजिक रूपमा सशक्त भएका महिला भएको घरधुरि छुट्याइएको महिला संग प्रश्नावलीबाट, महिला शिक्षक, महिला कर्मचारि, महिला स्वयंसेविका, महिला सञ्जालको अध्यक्ष, महिला बुद्धिजिवि, निर्वाचित महिला प्रतिनिधि तथा समाजसेवि, गृहिणि महिला, व्यापार व्यावसायमा संलग्न आदि महिलाको समुहमा प्रश्नावली, अवलोकन, अन्तर्वार्ताको माध्यमबाट प्राथमिक तथ्याङ्क संकलन गरिएको छ भने गाउँपालिका प्रोफाइल, जि.वि.स. प्रोफाइल, राष्ट्रिय महिला आयोग, विभिन्न पत्रपत्रिका, प्रकाशित तथा अप्रकाशित कृतिहरू, पुस्तकालय, शोध पत्र, वेबसाइटहरू, केन्द्रिय तथ्याङ्क विभाग आदिलाई द्वितीय तथ्याङ्कको श्रोत बनाइएको छ ।

नमूना छनोटमा परेका महिलाहरूको सामाजिक, आर्थिक तथा शैक्षिक अवस्थाको अध्ययन गर्दा ३६ प्रतिशत महिलाहरू संयुक्त परिवारमा बसेको र ६४ प्रतिशत महिला एकल परिवारमा बसोबास गरेको पाइयो । संयुक्त भन्दा एकल परिवारमा बढि रहेको पाइयो । नमूना छनोटमा परेका महिलाहरूको परिवारमा गाउँको छलफलमा जाने विवरणमा महिला जानेमा ३७ प्रतिशत, पुरुष जानेमा २९ प्रतिशत र दुबै जानेमा ३४ प्रतिशत रहेको पाइयो । महिलाको घरपरिवारको आम्दानीका स्रोतहरू अन्तर्गत कृषिबाट ६३ प्रतिशत, व्यापारबाट १३ प्रतिशत, नोकरीबाट ९ प्रतिशत, वैदेशिक रोजगारबाट १५ प्रतिशत र अन्यबाट ० प्रतिशत स्रोतगत आम्दानी रहेको पाइयो । यस अनुसार महिलाहरूको पारिवारिक आम्दानी कृषिबाट सबैभन्दा बढि ६३ प्रतिशत गर्ने गरेको पाइयो । महिलाहरूको राजनैतिक क्षेत्रमा चासो राख्छु

भन्ने महिलाहरु १५ प्रतिशत, अलि अलि राख्छु भन्नेमा ३० प्रतिशत र राख्दिन भन्ने महिलाहरु ५५ प्रतिशत रहेको पाइयो । नमुना छनोट महिलाहरुको क्षेत्रगत पारिवारिक खर्च कति हुन्छ भनि अध्ययन गरिएको छ । जस अनुसार उपभोगमा ५४ प्रतिशत, चाडपर्वमा ८ प्रतिशत, शिक्षामा १२ प्रतिशत, स्वास्थ्यमा ४ प्रतिशत, लत्ताकपडामा १६ प्रतिशत र अन्यमा ६ प्रतिशत महिलाहरुको क्षेत्रगत वार्षिक पारिवारिक खर्च रहेको पाइयो । नमुना छनोटमा परेका महिलाहरुको आर्थिक अवस्था हेर्दा वार्षिक आमदानी रु.४,५६,४१,२४९ रहेको छ भने वार्षिक खर्च रु.२,८३,७७,००० रहेको छ । त्यसैगरी वार्षिक बचत रु. १,७२,६४,२४९ रहेको छ । नमुना छनोट महिलाहरुको शैक्षिक अवस्था हेर्दा १८-३० वर्ष उमेर समुहका महिलाहरु साक्षर ३, प्रा.वि १, नि.मा.वि. १२, मा.वि. १८, प्रमाणपत्र तह ५, स्नातक १ जना रहेको पाइयो । ३०-४५ वर्ष उमेर समुहका महिलाहरुमा साक्षर महिला ११, प्रा.वि. ८, नि.मा.वि.६, मा.वि. ९, प्रमाण पत्र तह ४ र स्नातक १ रहेको पाइयो भने ४५-६० वर्ष उमेर समुहका महिलाहरुमा निरक्षर ४ जना, साक्षर २२, प्रा.वि. ४, नि.मा.वि.१, मा.वि. ३, स्नातक १ जना रहेको पाइयो र स्नातक भन्दा माथिको शिक्षा भएका महिलाहरु नरहेको पाइयो । यसर्थ यस क्षेत्रको महिलाहरुको सामाजिक अवस्था सन्तोषजनक र सकारात्मक रहेता पनि शिक्षामा उच्च शिक्षा तथा आर्थिक रूपले सक्षम महिलाको संख्या न्यून रहेको पाइयो ।

महिलाहरुमा सामाजिक चेतनाको कमि, विभिन्न स्रोत साधनको अभाव, सिप मूलक तालिमको अभाव, खानेपानीको समस्याले महिलाको अन्य वृद्धि र विकासमा बाधा परेको, महिला हिसां विरुद्ध महिला पुरुष द्वैलाइ काउनसिलिड तालिमको अभाव, उच्च शिक्षाको अभाव रहेको पाइयो । महिलाहरु मुख्य गरेर कृषि र पशुपालन पेशामा संलग्न रहेको तर परम्परागत खेति प्रणालि अपनाएको पाइयो भने केहि महिला सरकारी जागिर, व्यापार व्यावसाय तथा अर्ध सरकारी तथा निजि क्षेत्रमा कार्यरत रहेको पाइयो । भने अन्य निर्णय प्रकृत्यामा बढि महिला पुरुष दुवैको समान भूमिका रहेको पाइयो । यसर्थ अध्ययन क्षेत्रमा महिला सशक्तिकरणले सामाजिक, आर्थिक तथा शैक्षिक क्षेत्रमा सकारात्मक विकास गर्न क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम, स्वरोजगार तालिम, अनुदान, सहूलियत ऋण, विमा, जागरण अभियान गरि पेशामा आधुनिकिकरण, व्यवसायिकरण र बजारिकरण गरेमा ससक्त स्वाभलम्बि कर्तव्यनिष्ठ महिला सहितको एक उदाहरणिय गाउँपालिका हुनेमा कसैको दुई मत नहोला ।

विषय सूची (TABLE OF CONTENTS)

पृष्ठ

सिफारिस पत्र (RECOMMENDATION LETTER)	i
स्वीकृति पत्र (APPROVAL SHEET)	ii
कृतज्ञताज्ञापन (ACKNOWLEDGEMENTS)	iii
सारसंक्षेप (ABSTRACT)	iv
विषय सूची (TABLE OF CONTENTS)	v
तालिका सूची (LIST OF TABLES)	xii
चित्र सूची (LIST OF FIGURES)	xiii
संक्षिप्त शब्दावली (ABBREVIATIONS)	xiv

अध्याय एक : परिचय

(CHAPTER ONE: INTRODUCTION)

१.१ अध्ययनको पृष्ठभूमि (Background of the Study)	१
१.२ समस्याको कथन (Statement of the Problem)	८
१.३ अध्ययनको महत्व (Importance of the Study)	९
१.४ अनुसन्धानात्मक प्रश्नहरू (Research Questions)	१०
१.५ अध्ययनको उद्देश्य (Objectives of the Study)	१०
१.६ अध्ययनका परिसीमाहरू (Delimitations of the Study)	१०
१.७ मुख्य शब्दावलीको परिभाषा (Definition of Key Terms)	११
१.८ अध्ययनको संगठन (Organization of the Study)	१२

अध्याय दुई : सम्बन्धित साहित्यको पुनरावलोकन

(CHAPTER TWO: REVIEW OF LITERATURE)

२.१ सैद्धान्तिक साहित्यको पुनरावलोकन (Review of the Theoretical Literature)	१३
२.२ अनुसन्धानात्मक साहित्यको पुनरावलोकन (Review of the Research Literature)	१५
२.३ साहित्यको पुनरावलोकन अध्ययनको उपादेयता (Implication of the Review for the	

Research)	२२
२.४ अनुसन्धान अन्तर (Research Gap)	२३
२.५ अवधारणात्मक ढाँचा (Conceptual Framework)	२४
२.६ कार्यात्मक ढाँचा (Functional Framework)	२५

अध्याय तीन : अनुसन्धान विधि

(CHAPTER THREE: RESEARCH METHODOLOGY)

३.१ अनुसन्धान ढाँचा (Research Design)	२६
३.२ तथ्यांकको स्रोत (Sources of Data)	२६
३.२.१ प्राथमिक स्रोत (Sources of Primary Data)	२६
३.२.२ सहायक स्रोत (Sources of Secondary Data)	२६
३.३ जनसंख्या, नमूना आकार र नमूना छनौट रणनीति (Population, Sample Size and Sampling Strategy)	२७
३.३.१ जनसंख्या (Population)	२७
३.३.२ नमूना आकार (Sample Size)	२७
३.३.३ नमूना छनौट रणनीति (Sampling Strategy)	२७
३.४ अध्ययन क्षेत्रको छनौट गर्ने कारण (Reason for Selection of the Study Area)	२७
३.५ तथ्याङ्क संकलन प्रकृया (Data Collection Procedure)	२८
३.६ तथ्याङ्क संकलनका साधनहरू (Tools of Data Collection)	२८
३.६.१ प्रश्नावली (Questionnaire)	२८
३.६.२ लक्षित समुहछलफल (Focus Group Discussion)	२८
३.६.३ अवलोकन (Observation)	२९
३.७ तथ्याङ्क संकलनका तरिकाहरू (Techniques of Data Collection)	२९
३.७.१ अन्तर्वार्ता (Interview)	२९
३.७.२ प्रत्यक्ष अवलोकन (Direct Observation)	२९
३.७.३ लक्षित समूह छलफल (Focus Group Discussion)	२९
३.८ तथ्याङ्क विश्लेषण प्रकृया (Data Analysis Procedures)	२९
३.९ नीतिगत प्रावधान (Ethical Consideration)	३०

अध्याय चार : तथ्याङ्कको प्रस्तुतिकरण र विश्लेषण

(CHAPTER FOUR: ANALYSIS AND INTERPRETATION OF DATA)

४.१ अध्ययन क्षेत्रको परिचय (Introduction to the Study Area)	३१
४.१.१ तेह्रथुम जिल्लाको चिनारी (Introduction to the Tehrathum District)	३१
४.१.२ तेह्रथुम जिल्लाको भौगोलिक अवस्था (Geographical Position of Tehrathum District)	३२
४.१.३ हावापानीको अवस्था (Situation of Climate)	३२
४.१.४ आर्थिक अवस्था (Economic Situation)	३३
४.१.५ शैक्षिक अवस्था (Education Situation)	३३
४.१.६ सामाजिक अवस्था (Social Situation)	३३
४.१.७ खानेपानि (Drinking Water)	३४
४.१.८ छथर गाउँपालिकाको परिचय(Introduction to the Chhathar Rural Municipality)	३४
४.१.९. जनसाङ्ख्यिक अवस्था (Demographic Situation)	३५
४.१.१०. आर्थिक अवस्था (Economic Situation)	३६
४.१.११. शैक्षिक अवस्था (Educational Situation)	३६
४.१.१२. सामाजिक तथा धार्मिक अवस्था (Social and Religious Situation)	३७
४.१.१३. हावापानीको अवस्था (Situation of Climate)	३७
४.२. अध्ययन क्षेत्रका महिलाहरूको सामाजिक अवस्था(Social Condition of Sampled Women) ३८	
४.२.१ खानेपानिको अवस्था (Situation of Drinking Water)	३८
४.२.२ परिवारको किसिम (Family Structure)	३८
४.२.३ छोराछोरी प्रतिको चाहाना (Desire of the Children)	३९
४.२.४ विवाह गर्दाको उमेर (Age of Marriage)	४१
४.२.५नमूना छनोटका महिलाहरूको प्रजनन् दरको अवस्था (Situation of Fertility Rate) ४२	

४.२.६ घरायसि कामकाजमा पुरुषको सहयोग (Support of Male in House Works)	४३
४.२.७ दाईजो प्रथा सम्बन्धि धारणा (Concept of Dowry System)	४४
४.२.८ धर्म अनुसार महिलाहरुको विवरण (Details of Sampled Women Religion)	४५
४.२.९ महिलाहरुको राजनैतिक क्षेत्रमा चासो (Interest of Sampled Women in Politics)	४६
४.२.१० नमूना छनोटमा परेका महिलाहरुको गाउँ छलफलमा सहभागिता (Number of Sampled Women Who Participate in Community Discussion)	४७
४.३ नमूना छनोटमा परेका महिलाको आर्थिक र शैक्षिक अवस्था (Economic and Educational Condition of Sampled Women)	४८
४.३.१ महिलाहरुको पारिवारिक आर्थिक अवस्था (Household Economic Condition of Sampled Women)	४८
४.३.१.१ महिलाहरुको पेशागत अवस्था (Professional Condition of Sampled Women)	४८
४.३.१.२ पारिवारिक स्रोतगत आम्दानी (Source Wise Family Income)	४९
४.३.१.३ तहगत पारिवारिक आम्दानी (Level wise Family Income)	५०
४.३.१.४ तहगत पारिवारिक वार्षिक खर्च विवरण (Level wise Family Expenditure)	५१
४.३.१.५ क्षेत्रगत वार्षिक पारिवारिक खर्च (Sectoral Annual Family Expenditure)	५२
४.३.१.६ घरपरिवारको बचत (Households Saving)	५३
४.३.१.७ ऋणको अवस्था (Condition of Loan)	५४
४.३.१.८ घर जग्गाको स्वामित्व (Ownership of House and Land)	५५

४.३.२ नमुना छनोट महिलाको शैक्षिक अवस्था (Educational Condition of Sampled Women)	५६
४.३.२.१ बालबालिकाको शैक्षिक अवस्था (Educational Condition of Children)	५७
४.३.२.२ शैक्षिक प्रभाव (Educational Impact)	
५८	
४.४ नमुना छनोट महिलाको पारिवारिक निर्णय प्रक्रियामा संलग्नताको अवस्था (Condition of Sampled Women on Family Decision Process)	५९
४.४.१ पारिवारिक समस्यामा लिईने निर्णय (Decision Making in Family Problem)	६०
४.४.२ गर्भपतन सम्बन्धि महिलाको निर्णय (Abortion Decision of Women)	६१
४.४.३ परिवार नियोजनको अस्थाई साधनको प्रयोगमा महिलाको निर्णय (Women Decisions for the use of Temporary Family Planning Devices)	६२
४.४.४ उपचारको लागि जाने ठाउँ (Place for Treatment)	६३
४.४.५ महिला सशक्तिकरणको प्रभाव (Affect of Women Empowerment)	६४
४.५ छथर गाउँपालिकामा महिला सशक्तिकरण प्रभावको विश्लेषण (Women Empowerment Impact Analysis in Chhathar Rural Municipality)	६५
४.५.१ शैक्षिक पक्षको ज्ञान (Knowledge about Education)	६५
४.५.२ आर्थिक पक्षको ज्ञान (Knowledge about Economics Status)	६५
४.५.३ लैङ्गिक समानताको ज्ञान (Knowledge about Gender Equality)	६६
४.५.४ सामाजिकीकरणको ज्ञान (Knowledge about Socialization)	६६
४.५.५ सामाजिक समानताको ज्ञान (Knowledge about Social Equality)	६६
४.६ सारांश (Summary)	६७

अध्याय पाँच : निष्कर्ष र सुझावहरू

(CHAPTER FIVE: CONCLUSION AND RECOMMENDATIONS)

५.१ निष्कर्ष (Conclusion)	७१
५.२ सुझावहरू (Recommendations)	७२
५.२.१ नीतिगत सुझावहरू (Policy Related Recommendations)	७३

५.२.२ व्यावहारिक सुझावहरू (Practice Related Recommendations)	७५
५.२.३ भावि अनुसन्धानको सुझावहरू (Further Research Relate Recommendations)	७५
अनुसूची १ (Appendix 1) : आर्थिक क्रियाकलापहरू सँग सम्बन्धित प्रश्नहरू	७६
अनुसूची २ (Appendix 2) : सामाजिक क्रियाकलाप सँग सम्बन्धित प्रश्नहरू	७९
अनुसूची ३ (Appendix 3) : शैक्षिक क्रियाकलापहरू सँग सम्बन्धित प्रश्नहरू	८१
अनुसूची ४ (Appendix 4): लक्षित समुह छलफल निर्देशिका	८३
अनुसूची ५ (Appendix 5): अध्ययन क्षेत्र तेह्रथुम जिल्लाको नक्सा	८४
अनुसूची ६ (Appendix 6): अध्ययन क्षेत्र छथर गा.पा.को नक्सा	८५
अनुसूची ७ (Appendix 7): अनुसन्धानको क्रममा लिइएका फोटोहरू	८६
सन्दर्भ सामग्री (Reference)	९१

तालिका सूची (LIST OF TABLES)

तालिका नं.	तालिका शीर्षक	पृष्ठ
४.१ :	छथर गाँउपालिकाको वडागत जनसंख्या विवरण -२०७५	३५
४.२ :	छथर गाँउपालिकाको साक्षरता दर - २०६८	३६
४.३ :	शैक्षिक संस्थाहरूको विवरण -२०७२	३७
४.४ :	खानेपानीको अवस्था विवरण -२०७५	३८
४.५ :	नमुना छनोटमा परेका महिलाहरूको परिवारको किसिम - २०७५	३९
४.६ :	नमुना छनोटका महिलाहरूको छोराछारी प्रतिको चाहना विवरण -२०७५	४०
४.७ :	उत्तरदाता महिलाहरूको विवाह गर्दाको उमेरको विवरण -२०७५	४१
४.८ :	महिलाहरूको प्रजनन् दरको अवस्था -२०७५	४२
४.९ :	घरायसि कामकाजमा पररुषको सहयोगको विवरण -२०७५	४३
४.१० :	उत्तरदाता महिलाहरूको दाइजो प्रतिको धारणा -२०७५	४४
४.११ :	छनोटमा परेका महिलाहरूको धर्म अनुसार विवरण -२०७५	४५
४.१२ :	नमूना छनोट महिलाहरूको राजनैतिक क्षेत्रमा चासोको अवस्था -२०७५	४६
४.१३ :	गाउँको छलफलमा जाने विवरण -२०७५	४७
४.१४ :	महिलाहरूको पेशागत विवरण -२०७५	४८
४.१५ :	महिलाहरूको पारिवारिक स्रोतगत आम्दानी विवरण-२०७५	४९
४.१६ :	महिलाहरूको पारिवारिक तहगत वार्षिक आम्दानी विवरण-२०७५	५०
४.१७ :	नमुना महिलाको पारिवारिक तहगत वार्षिक खर्च विवरण -२०७५	५१

४.१८ : महिलाहरुको क्षेत्रगत वार्षिक खर्च विवरण - २०७५	५२
४.१९ : महिलाहरुको घरपरिवारको बचत विवरण -२०७५	५३
४.२० : नमूना छनोट महिलाहरुको ऋणको अवस्था-२०७५	५४
४.२१ : महिलाहरुको घरजग्गा स्वामित्व विवरण-२०७५	५५
४.२२ : नमूना छनोट महिलाको शैक्षिक अवस्था विवरण -२०७५	५६
४.२३ : बालबालिकाको शैक्षिक अवस्था -२०७५	५७
४.२४ : सरकारी र नीजि विद्यालयको आधारमा बालबालिकाको शैक्षिक अवस्था २०७५	५९
४.२५ : पारिवारिक समस्यामा लिइने निर्णय प्रक्रियाको विवरण -२०७५	६०
४.२६ : महिलाहरुको गर्भपतन सम्बन्धि निर्णय -२०७५	६१
४.२७ : अध्ययनका महिलाको परिवार नियोजनको अस्थाई साधन प्रयोग सम्बन्धि निर्णय -२०७५	६२
४.२८ : अध्ययनका महिलाहरु विरामी हुदाँ जाने ठाँउको विवरण-२०७५	६३
४.२९ : छनोटमा परेका महिलाहरुमा सशक्तिकरणको प्रभाव -२०७५	६४

चित्र सूची (LIST OF FIGURES)

चित्र नं.	चित्र शीर्षक	पृष्ठ
४.१:नमूना छनोटमा परेका महिलाहरुको परिवारको किसिम-२०७५		३९
४.२:नमूना छनोटका महिलाहरुको छोराछोरी प्रतिको चाहाना विवरण -२०७५		४०
४.३ : उत्तरदाता महिलाहरुको विवाह गर्दाको उमेरको विवरण -२०७५		४१
४.४ : घरायसि कामकाजमा पररुषको सहयोगको विवरण -२०७५		४३
४.५ : महिलाहरुको दाइजो प्रति धारणा-२०७५		४४
४.६ : महिलाहरुको धर्म अनुसारको विवरण -२०७५		४५
४.७ : नमूना छनोट महिलाहरुको राजनैतिक क्षेत्रमा चासोको अवस्था-२०७५		४६
४.८ : गााउँको छलफलमा जाने विवरण-२०७५		४७
४.९ : महिलाहरुको पेशागत अवस्था -२०७५		४९
४.१० : महिलाहरुको पारिवारिक स्रोतगत वार्षिक आमदानी -२०७५		५०
४.११ : महिलाहरुको तहगत पारिवारिक आमदानी -२०७५		५१
४.१२ : नमूना छनोट महिलाहरुको पारिवारिक तहगत खर्च विवरण -२०७५		५२
४.१३ : नमूना छनोट महिलाहरुको क्षेत्रगत वार्षिक पारिवारिक खर्च विवरण-२०७५		५३
४.१४ : नमूना छनोट महिलाहरुको ऋणको अवस्था-२०७५		५४
४.१५ : महिलाहरुको घरजग्गा स्वामित्व विवरण-२०७५		५५
४.१६ : बालबालिकाको शैक्षिक अवस्था -२०७५		५७
४.१७ : नमूना छनोटका महिलाहरुको गर्भपतन सम्बन्धि निर्णय -२०७५		६१
४.१८ : अध्ययनका महिलाको परिवार नियोजनको अस्थाई साधन प्रयोग सम्बन्धि निर्णय-२०७५		६२
४.१९ : महिलाहरु विरामी हुदाँ जाने ठाँउको विवरण-२०७५		६३

संक्षिप्त शब्दावली (ABBREVIATIONS)

जि.वि.स.	:	जिल्ला विकास समिति
गा.वि.स.	:	गाउँ विकास समिति
गा.पा.	:	गाउँ पालिका
वडा.नं.	:	वडा नम्बर
वि.सं.	:	विक्रम संवत्
प्रा.वि.	:	प्राथमिक विद्यालय
नि.मा.वि.	:	निम्न माध्यमिक विद्यालय
मा.वि.	:	माध्यमिक विद्यालय
आ.व.	:	आर्थिक वर्ष
उ.मा.वि.	:	उच्च माध्यमिक विद्यालय
क्र.स.	:	क्रमश
त्रि.वि.वि.	:	त्रिभुवन विश्वविद्यालय
कि.मि.	:	किलोमिटर
मि.	:	मिटर
UNFPA	:	United Nations Fund for Population Activities